

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Departament Pomocy Społecznej
Zastępca Dyrektora
Bogumiła Dertkowska

DPS-V.055.2.2024

Warszawa, data /elektroniczny znacznik czasu/

Zawiadomienie o sposobie załatwienia petycji wielokrotnej

odnosząc się do treści petycji wielokrotnej przesłanej do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie reorganizacji kwestii formalnoprawnych dotyczących funkcjonowania środowiskowych domów samopomocy, na podstawie art. 11 ust. 4, w związku z art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870), przedstawiam poniższe wyjaśnienia:

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 poz. 901, z późn. zm.) prowadzenie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi jest zadaniem zleconym jednostkom samorządu terytorialnego z zakresu administracji rządowej.

Środowiskowe domy samopomocy prowadzone są w ramach zadania zleconego przez jednostki samorządu terytorialnego – gminy lub powiaty, bądź na ich zlecenie w trybie art. 25 ustawy o pomocy społecznej przez organizacje pozarządowe, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2023 r. poz. 571) oraz podmioty wymienionym w art. 3 ust. 3 tej ustawy, prowadzące działalność w zakresie pomocy społecznej.

Odnosząc się do kwestii poruszanej w petycji dotyczącej finansowania środowiskowych domów samopomocy oraz postulatu potraktowania tych ośrodków jako jednostek sfery budżetowej uprzejmie wyjaśniam, że pracownicy środowiskowych domów samopomocy prowadzonych bezpośrednio przez gminy i powiaty są pracownikami samorządowymi.

Podstawą ustalania poziomu wynagrodzenia pracowników samorządowych, w zależności od zajmowanego stanowiska, posiadanego wykształcenia oraz stażu pracy, są przepisy wydane na podstawie ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 530), określające zasady wynagradzania tej grupy pracowników, tj. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1960, z późn. zm.) oraz regulamin wynagradzania wydawany przez pracodawcę samorządowego.

W przypadku środowiskowych domów samopomocy, które prowadzone są na zlecenie jednostki samorządu terytorialnego przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, prowadzące działalność w zakresie

pomocy społecznej, pracownicy nie są pracownikami samorządowymi a polityka kadrowa prowadzona jest w oparciu o regulamin wynagradzania określony przez pracodawcę.

Niemniej jednak, niezależnie od tego czy środowiskowy dom samopomocy prowadzony jest przez jednostkę samorządu terytorialnego czy na jej zlecenie, środki na działalność bieżącą, w tym na zatrudnienie kadry, zapewnia budżet państwa.

Środki na finansowanie działalności bieżącej tych jednostek w danym roku zaplanowane są w budżetach poszczególnych wojewodów w ramach ustawy budżetowej. Wojewodowie co miesiąc przekazują jednostkom samorządu terytorialnego miesięczną dotację na bieżące funkcjonowanie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym na realizację usług w ośrodku, utrzymanie lokalu ośrodka wraz z kosztami eksploatacyjnymi oraz zatrudnienie kadry.

Zgodnie z art. 51c ust 2 ustawy o pomocy społecznej miesięczna kwota dotacji z budżetu państwa przeznaczona na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia środowiskowych domów samopomocy ustalana jest jako iloczyn aktualnej liczby osób korzystających z usług w tych ośrodkach oraz średniej miesięcznej wojewódzkiej kwoty dotacji na jednego uczestnika, nie wyższa jednak niż średnia miesięczna kwota dotacji wyliczona dla województwa. Wojewoda corocznie ustala średnią miesięczną wojewódzką kwotę dotacji na jednego uczestnika ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi dla środowiskowych domów samopomocy w wysokości nie niższej niż 250% kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy.

Ponadto, należy zauważyć, że zgodnie z art. 51 c ww. ustawy o pomocy społecznej kwota dotacji na 1 uczestnika środowiskowego domu samopomocy może być zwiększona, nie więcej niż o 30%, na uczestników z niepełnosprawnościami sprzężonymi lub spektrum autyzmu, którzy posiadają orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności wraz ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Zwiększenie dotacji na uczestników z niepełnosprawnościami sprzężonymi lub spektrum autyzmu nie może być zatem niższe niż 582 zł.

Jednocześnie, zgodnie z art. 51c ust. 4 ustawy o pomocy społecznej miesięczna kwota dotacji z budżetu państwa, może zostać zwiększona nie więcej niż o 20% w zależności od liczby uczestników oraz zakresu, jakości i rodzaju świadczonych usług. Zwiększenie dotacji dla poszczególnych środowiskowych domów samopomocy do 20% może nastąpić jedynie w ramach limitu uwzględnionego w budżecie wojewody na dany rok w Dziale 852 – pomoc społeczna, Rozdziale 85203 – ośrodki wsparcia.

Decyzja o zwiększeniu miesięcznej kwoty dotacji należy do właściwego wojewody – dysponenta środków, który w ramach swoich zadań ustala sposób wykonywania zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz sprawuje nadzór nad realizacją zadań samorządu gminnego, powiatowego i województwa, w tym nad jakością działalności jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz nad jakością usług, dla których minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określił standardy (art. 22 pkt 1 i 8 ustawy o pomocy społecznej).

W ustawie budżetowej w 2024 r. w budżetach wojewodów w rozdziale 85203 – ośrodki wsparcia zostały zabezpieczone środki na pokrycie bieżącej działalności środowiskowych domów samopomocy w 2024 r. w wysokości ustalonej w oparciu o 290% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, czyli w kwocie 2 250,40 zł na jednego uczestnika.

Natomiast miesięczna kwota dotacji na uczestnika środowiskowego domu ze spektrum autyzmu bądź niepełnosprawnościami sprzężonymi w 2024 r. została ustalona w wysokości 2 925, 52 zł.

Niemniej jednak w związku z docierającymi sygnałami, iż miesięczna kwota dotacji z budżetu państwa na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, obliczana na podstawie obowiązującej w 2024 r. miesięcznej kwoty dotacji na jednego uczestnika jest niewystarczająca, Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zdecydował o przekazaniu dodatkowych środków na bieżącą działalność środowiskowych domów samopomocy. Przyjęto, że średnia miesięczna wojewódzka kwota dotacji na jednego uczestnika środowiskowego domu samopomocy w okresie sierpień - grudzień 2024 r. będzie stanowić 320% kryterium dochodowego i będzie wynosić 2 483,2 zł, natomiast i miesięczna kwota dotacji na uczestnika ze spektrum autyzmu bądź niepełnosprawnościami sprzężonymi w tym okresie wyniesie 3 228, 16 zł.

Ponadto należy również podkreślić, że średnia miesięczna kwota dotacji zależna jest również od wysokości samego kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, które obecnie wynosi 776 zł. Weryfikacja kryteriów dochodowych dokonywana jest co 3 lata. W tym roku dokonano weryfikacji kryteriów dochodowych w pomocy społecznej, w związku z powyższym w dniu 15 lipca 2024 r. ogłoszono Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2024 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz.U. poz. 1044), zgodnie z którym od 1 stycznia 2025 r. będą obowiązywać zweryfikowane kryteria dochodowe. Kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej w przyszłym roku wzrośnie do kwoty 1 010 zł, co będzie miało wpływ na wysokość dotacji.

Pragnę zapewnić, że zagadnienia dotyczące ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi są w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej traktowane w sposób priorytetowy. Środowiskowe domy samopomocy są jednostkami szczególnymi, których uczestnikami są osoby o bardzo specyficznych potrzebach i wymaganiach, w związku z powyższym zatrudniona w tych ośrodkach kadra to pracownicy wysokokwalifikowani, odznaczający się wyjątkowymi umiejętnościami i stanowiący podstawę prawidłowego funkcjonowania tych ośrodków.

Dlatego też podjęto działania nad rozwiązaniami systemowymi w zakresie możliwości wsparcia finansowego wynagrodzeń pracowników służb społecznych ze środków budżetu państwa, w tym pracowników środowiskowych domów samopomocy.

Do ustawy o pomocy społecznej wprowadzono zmianę która umożliwiła przyjęcie przez Radę Ministrów Uchwały nr 62 Rady Ministrów z dnia 19 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia rządowego programu „Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w postaci dodatku motywacyjnego na lata 2024–2027”. W 2024 r. środki zostaną przyznane w okresie 1 lipca do dnia 31 grudnia 2024 r. Na wypłaty dodatków dla ponad 10 tyś. pracowników ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi uruchomiono środki w wysokości blisko 65 mln zł. Obecnie trwa procedura przekazywania środków na wypłaty przedmiotowych dodatków.

Ponadto uprzejmie informuję, że w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej został powołany Zespół do spraw reformy systemu pomocy społecznej złożony z ekspertów, praktyków oraz osób ze świata nauki, który przyjrzy się funkcjonującym rozwiązaniom prawnym

i organizacyjnym w obszarze pomocy społecznej, by poprzez wyznaczenie obszarów i kierunków zmian móc wypracować pożądane rozwiązania reformujące system pomocy społecznej.

Do zadań Zespołu należy m.in. dokonanie analizy i oceny skuteczności i adekwatności istniejących rozwiązań w ramach systemu pomocy społecznej w Polsce, w tym w zakresie sytuacji pracowników systemu pomocy społecznej, jak również opracowanie propozycji rozwiązań systemowych i prawnych reformujących system pomocy społecznej.

Reforma powinna doprowadzić do integracji różnych form wsparcia oraz współpracy pomiędzy instytucjami państwowymi, samorządami, organizacjami pozarządowymi i lokalnymi społecznościami. To przyczyni się do zwiększenia skuteczności działań pomocowych.

W ramach Zespołu zostaną powołane grupy robocze, które zajmą się takimi obszarami jak m.in. reforma systemu świadczeń, mieszkalnictwo, rozwoju usług społecznych oraz CUS, wsparcie i rozwój kadr w systemie pomocy społecznej, instytucje i placówki świadczące usługi całodobowe, jak również systemy kontroli i audytu w systemie pomocy społecznej.

Ważnym zadaniem zespołu będzie również przygotowanie nowej regulacji dotyczącej ustalania kryteriów dochodowych. Specjalny zespół tematyczny dokona oceny aktualnego sposobu wyliczania progu interwencji socjalnej.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z wyrazami szacunku
Bogumiła Dertkowska
Zastępca Dyrektora
Departamentu Pomocy Społecznej
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/